

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ

TAX POLICY AND FEATURES ITS FORMATION IN UKRAINE

УДК 336.221

Кміть В.М.

доцент кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту
Львівський національний університет
імені Івана Франка

Дорохіна А.Ю.

студентка
Львівський національний університет
імені Івана Франка

У статті розглянуто сутність податкової політики та особливості її формування в Україні. Дослідження змісту податкової політики дали змогу виділити такі основні підходи до її тлумачення, як фіскальний, функціональний, стратегічний та економічний. Проведений аналіз дає змогу стверджувати про подвійність цілей податкової політики України: з одного боку, цілі зумовлені необхідністю формування фінансових ресурсів держави, що зумовлює вирішення завдань зі вдосконалення оподаткування; з іншого – цілі пов'язані з необхідністю вирішення тактичних завдань соціально-економічної політики, безпосередньо не пов'язаних з оподаткуванням. Формування несуперечливої державної податкової політики є вкрай складним завданням, проте має стати довгостроковим орієнтиром під час формування концепції податкової політики держави. Крім суттєвих зрушень у податковій політиці, доцільно удосконалювати і бюджетну політику України та домагатися їх ефективної взаємодії.

Ключові слова: податки, податкова політика, бюджетна політика, фіскальна політика, функції податків, теорії податків, податкові органи, платники податків.

В статье рассмотрена сущность налоговой политики и особенности ее формиро-

вания в Украине. Исследования содержания налоговой политики позволили выделить следующие основные подходы к ее толкованию: фискальный, функциональный, стратегический и экономический. Проведенный анализ позволяет утверждать о двойственности целей налоговой политики Украины: с одной стороны, цели обусловлены необходимостью формирования финансовых ресурсов государства, что приводит к решению задач по совершенствованию налогообложения; с другой – цели связаны с необходимостью решения тактических задач социально-экономической политики, непосредственно не связанных с налогообложением. Формирование непротиворечивой государственной налоговой политики является крайне сложной задачей, однако должен стать долгосрочным ориентиром при формировании концепции налоговой политики государства. Кроме существенных сдвигов в налоговой политике, целесообразно совершенствовать и бюджетную политику Украины и добиваться их эффективного взаимодействия.

Ключевые слова: налоги, налоговая политика, бюджетная политика, фискальная политика, функции налогов, теории налогов, налоговые органы, налогоплательщики.

The article discusses the essence of the tax policy and the peculiarities of its formation in Ukraine. The study of the content of tax policy has allowed to distinguish the following main approaches to its interpretation as fiscal, functional, strategic and economic. Also disclosed are the following forms of tax policy as a policy of maximum taxes, economic development, reasonable taxes, adaptive. Implementation of the state tax policy involves the implementation of fiscal, social and regulatory functions of taxes. In the implementation of tax policy, there is a need for differentiation of taxation, which is due to the fairness of taxation. Such implementation includes mechanisms of maneuvering the ratio of direct and indirect taxes, the use of various methods of taxation (proportional, progressive, regressive, linear, etc.). That is, the application of certain methods is due to the specific objectives set by the state, implementing the tax policy. In order to make the right choice in favor of a particular method, it is expedient to evaluate the effectiveness of the application of each method and make a reasoned choice on the basis of comparative analysis. The Tax policy in Ukraine in recent years has not only lost the dynamism of qualitative development but also produces risks for macroeconomic stability. Our analysis allows us to confirm the duality of the goals of Ukraine's tax policy: on the one hand, the goals are due to the need to form the financial resources of the state, which determines the task of improving taxation; on the other – the goals are related to the need to solve tactical tasks socio-economic policies, not directly related to taxation. The current tax policy of Ukraine is characterized as ineffective, as there is a deterioration of the main macroeconomic indicators, the growth of unemployment and the shadow economy. The formation of an inconsistent state tax policy is an extremely difficult task, but it should become a long-term benchmark when formulating the concept of the state's tax policy. In addition to significant changes in tax policy, it is expedient to improve the budget policy of Ukraine and to achieve their effective interaction.

Key words: taxes, tax policy, fiscal policy, fiscal policy, tax functions, tax theory, tax authorities, taxpayers.

Постановка проблеми. В умовах розвитку ринкових відносин, оновлення механізмів державного управління особливої актуальності набуває проблема обґрунтування ролі й функцій держави щодо забезпечення ефективної податкової політики. Соціально-економічні перетворення, які останнім часом відбуваються в українському суспільстві, пов'язані насамперед із трансформацією перехідної системи управління, а також підписанням Угоди про асоціацію України і ЄС і відповідним наближенням до стандартів Європейського Союзу, що передбачає постановку принципово нових завдань щодо забезпечення оптимального функціонування та розвитку податкової системи. Вирішення цих проблем пов'язане насамперед із чітким окресленням напрямів удосконалення механізмів державної податкової політики.

Серед вітчизняних науковців, які займалися проблемою сутності податків, їхніх видів та функцій, актуальними питаннями державної податкової політики, слід відзначити таких, як В. Андрущенко, О. Василик, З. Варналій, О. Данілов, В. Дем'янишин, О. Десятнюк, Ю. Іванов, А. Крисоватий, С. Лекарь, Я. Литвиненко, С. Лондар, В. Опарін, А. Поддєрьогін, Г. П'ятаченко, А. Соколовська, В. Суторміна, О. Тищенко, В. Федосов, Н. Флісак, С. Юрій та багато інших. Розробленню поняття податкового менеджменту присвятили праці В. Барабанова, О. Воронкова, Г. Ісаншина, Г. Кравчук, А. Луцик, С. Паранчук, Л. Тарангул. та ін. Водночас, попри високий рівень наукового опрацювання цієї проблематики, питання управлінського впливу держави на сферу оподаткування далі залишаються актуальними та потребують глибокого аналізу та системного дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення основних підходів до формування податкової політики в Україні та визначення її ролі в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для удосконалення державної податкової політики насамперед доцільно з'ясувати сутність та генезис управлінської думки та головного інструментарію її забезпечення. Аналіз відповідних літературних джерел показує, що надати чітке визначення державної податкової політики є доволі непростим завданням, оскільки наявність цієї категорії пов'язане з уявленням про те, для чого взагалі формується податкова політика в державі і які цілі вона ставить. При цьому роль соціально-економічного розуміння податку та податкової політики полягає у визначенні сприйняття податку як усвідомленої суспільної необхідності.

Досліджуючи державну податкову політику, вчені зазначають, що податки є економічним виразом держави. Наскільки ефективні і справедливі податки – настільки ефективна й справедлива і сама держава, і навпаки [1].

З огляду на те, що впродовж ХХ–ХХІ століть роль податків та оподаткування в забезпеченні життєдіяльності держави безперервно зростала, жодна економічна теорія не обійшла їх увагою. У сприйнятті суті податків більшість авторів базуються на теорії суспільних потреб. У цьому зв'язку їх досить складно уявити як самостійні податкові теорії. Зрештою, для визначення перспектив удосконалення механізмів державної податкової політики в Україні характеристика основних положень наукової думки, що стосується впливу податків на економіку і соціальну сферу, видається об'єктивно необхідною, зважаючи на євроінтеграційний курс держави.

Дослідження сутності та змісту державної податкової політики дали змогу виділити такі підходи до її тлумачення, як: фіскальний, функціональний, стратегічний, економічний.

Фіскальний підхід характеризується вузькою спрямованістю, прагненням обмежити сферу застосування податкової політики тільки сферою зборів податків. Так, В. Федосов, В. Опарін, Г. П'ятаченко вважають, що «податкова політика – діяльність держави у сфері встановлення та стягнення податків, зокрема з формування державних доходів за рахунок постійних і тимчасових джерел, встановлення видів податків, платежів, об'єктів, ставок, пільг, механізму зарахування» [2, с. 48]. Вчені підкреслюють, що «державні та місцеві фінанси, що належать до сектору загального державного управління, ґрунтуються на примусовому перерозподілі на користь держави й місцевого самоврядування доходів юридичних і фізичних осіб за допомогою податків та обов'язкових платежів, встановлених законодавчо» [3, с. 116–117]. С. Лондар трактує податкову політику як «напрямок діяль-

ності, що реалізується через визначений комплекс заходів і спрямований на мобілізацію фінансових ресурсів у доходну частину державного бюджету, місцевих бюджетів, державних цільових фондів у формі податків, зборів, обов'язкових платежів» [4, с. 84]. О. Василик дає визначення податкової політики як «сукупність заходів держави у сфері побудови податкової системи і мобілізації податків до бюджету» [5, с. 36]. Наведені трактування, на нашу думку, є спірними, оскільки механізм формування державної податкової політики не обмежуються встановленням видів податків і його елементів (суб'єктів та об'єктів оподаткування, податкової ставки, пільг тощо).

Функціональний підхід характеризується спрямованістю на виконання поточних цілей, що стоять перед податковою політикою, основна з яких – фіскальна. На думку А. Соколовської, «сучасна податкова політика полягає у встановленні і зміні елементів податкової системи (різновидів податків, ставок, структури, суб'єктів, об'єктів оподаткування, пільг) для забезпечення надходжень до бюджету, достатніх для виконання державою покладених на неї функцій і стимулювання економічного зростання» [6, с. 29]. Вчені С. Юрій, В. Дем'янишин вважають, що податкова політика – це «діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації збирання податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів» [7, с. 323]. Але подібне визначення не повною мірою відображає систему відносин між державою і платниками податку, механізми впливу держави на соціально-економічні процеси в країні.

Стратегічний підхід характеризується спрямованістю на стратегічні орієнтири, перспективні вимоги, рамкові обмеження податкової політики. Представниками цього підходу є Ю. Іванов, О. Тищенко, Л. Тарангул, З. Варналій, Я. Литвиненко. На їхню думку, податкова політика – це система відносин, які складаються між платниками податків і державою, а також стратегія їхніх дій у різних умовах ведення господарства і різних економічних системах [3]. Такий підхід поділяють також О. Данілов і Н. Флісак, що тлумачать податкову політику як систему заходів, що проводяться урядом країни щодо вирішення певних коротко- та довгострокових завдань, які стоять перед суспільством, за допомогою системи оподаткування [8].

Економічний підхід характеризується спрямованістю на втручання в економіку. Такого підходу дотримується С. Лекарь [9]. Як частина економічної політики держави, податкова політика, на думку А. Крисоватого, реалізується у сферах запровадження, правового регламентування та організації справляння податків та податкових платежів, які є знаряддям розподілу та перерозподілу частини валового внутрішнього продукту та фор-

мування централізованих фондів грошових ресурсів держави [10, с. 10]. При цьому вчений виявляє суспільно-соціальний характер розподільчих відносин, застосовуючи системний підхід та логіку економічних явищ та процесів, розглядає податкову політику як соціально-економічну дефініцію.

Більш чітким є визначення державної податкової політики як «складової частини економічної політики, яка базується на сукупності юридичних актів, що встановлюють види податків, зборів та обов'язкових платежів, а також порядок їх стягнення та регламентування» [8, с. 46].

Під час аналізу державної податкової політики необхідно розрізняти суб'єктів державної податкової політики, а також її цілі, методи і форми.

Суб'єктами державної податкової політики є різні рівні управління, що володіють податковим суверенітетом у межах повноважень, установлених податковим законодавством, і мають можливість впливати на економічні інтереси платників податків. Склад суб'єктів податкової політики визначається типом державного устрою (унітарним, федеративним) і відповідно диференціацією рівнів правління [14]. В Україні такими суб'єктами є рівні управління: державний та місцевий. Масштаб впливу їх на державну податкову політику загалом визначається рівнем децентралізації податкових повноважень, набором методів, що використовуються у практичній реалізації податкового забезпечення.

На державному рівні активними суб'єктами податкової політики є Президент, ВРУ та Уряд України. До суб'єктів державної податкової політики належать: платники податків, податкові та митні органи, органи влади. Об'єктами державної податкової політики слугують податки і податкова система [2]. Як правило, суб'єкти державної податкової політики мають повноваження щодо встановлення особливостей обчислення податкової бази, податкових ставок і складу пільг щодо тих переліків податків, які закріплені за кожним суб'єктом податковим законодавством. Співвідношення значущості податків, що входять до переліків державних і місцевих податків, насамперед фіскальної значущості їхніх податкових баз, і визначає масштаб впливу кожного суб'єкта на державну податкову політику загалом. Домінуючий вплив надає держава, яка, крім того, має повноваження і щодо встановлення самих переліків податків. Значно менший вплив чинять місцеві законодавчі органи, ще менший – представницькі органи місцевого самоврядування.

У сучасній літературі виділені такі форми податкової політики: максимальних податків, економічного розвитку, розумних податків, адаптивна. Для політики максимальних податків характерне встановлення максимального числа податків, підвищення ставок, скорочення числа податкових пільг, що приводить до збільшення податкового

навантаження на економіку. Ця політика використовується, як правило, у двох випадках. По-перше, вона популярна в період економічних криз або військових дій, коли необхідно суттєво підвищити мобілізацію фінансових ресурсів до державного бюджету, збільшити обсяг державних закупівель та інвестицій у певні сектори економіки військового призначення, зменшуючи соціальні витрати. Пріоритетом у цьому разі є фіскальні цілі, інші цілі другорядні. Подібна політика проводилася в Україні на початку 1990-х рр. [2]. По-друге, ця політика знаходить застосування і в мирний (некризовий) час [11]. Так буває у розвинених країнах, коли високий рівень податкового навантаження супроводжується високими соціальними витратами; при цьому пріоритетними є фіскальні та соціальні цілі.

Політику економічного розвитку, яка характеризується зниженням податкового навантаження на економіку, часто називають політикою мінімальних податків. Під час реалізації цього виду податкової політики скорочення податкових доходів бюджету супроводжується зниженням державних інвестицій і, як наслідок, зменшенням соціальних витрат, що дає змогу зберегти активність бізнесу та обсяг виробництва реальному сектору економіки. Тим самим держава може запобігти настанню економічної кризи.

Політика економічного розвитку реалізується у двох видах: перший – регулюючий, спрямований на стимулювання економічного розвитку загалом; другий – фіскально-конкуруючий, спрямований на національний розвиток виробництва і «передислокацію юрисдикції органів управління зарубіжних економічних агентів» [12, с. 32]. Подібна модель податкової політики ефективно використовувалася в США в 1980-х рр. адміністрацією Р. Рейгана і тому отримала назву «рейганоміки». Пріоритетними в цій політиці виступають економічні цілі.

Політика розумних податків є компромісом між двома згаданими формами і характеризується досить збалансованим рівнем податкового навантаження, що дає змогу не придушувати розвиток економіки і при цьому підтримувати значущий обсяг соціальних витрат. Використання такої політики характерне в період стабільного економічного зростання. Пріоритетність цілей цієї політики розосереджена між фіскальними, економічними та соціальними цілями. Вона «характеризується досить збалансованим рівнем податкового навантаження, що дає змогу не придушувати розвиток економіки і при цьому підтримувати значущий обсяг соціальних витрат» [1, с. 76].

Адаптивна податкова політика справляє згладжуючий ефект у періоди економічних спадів і криз, вона спрямована на підвищення економічної стабільності територій, робить позитивний вплив на соціальний складник. Зміна податкового навантаження розглядається залежно від сфор-

мованих соціально-економічних умов, оскільки ця політика враховує зміни «збурюючих» факторів, а саме соціальних, економічних зовнішніх і внутрішніх, політичних, а також швидко реагує і підлаштовується під них. Максимізація бюджетних доходів вважається цільовою функцією [11, с. 30].

Проведення конкретної державної податкової політики пов'язане з реалізацією фіскальної, соціальної та регулюючої функцій податків. Під час реалізації певної державної податкової політики виникає необхідність у диференціації оподаткування, що зумовлено справедливістю оподаткування. Виходячи з принципів оподаткування, сформульованих А. Смітом, справедливість податків спочатку полягає в їх рівності [12]. Однак податкові пільги мають негативні сторони, оскільки звільнення від оподаткування одних платників податків, як правило, зумовлює переоподаткування інших.

Звіжаючи на цілі, що визнані на цьому етапі соціально-економічного розвитку країни пріоритетними, використовують і конкретну форму податкової політики. Реалізація державної податкової політики при цьому включає механізми маневрування співвідношенням прямих і непрямих податків, використання різних методів оподаткування (прогресивних, регресивних, лінійних та ін.). Тобто застосування певних методів зумовлено конкретними цілями, які ставить перед собою держава, реалізуючи податкову політику.

Слід зауважити, що фіскальні цілі завжди були основними. Інші цілі, хоча й значущі для держави, мають другорядний характер. Це пояснюється тим, що фіскальна функція вважається основною в оподаткуванні, всі інші функції вторинні. Зазначені другорядні цілі є основними у відповідній політиці держави – соціальній, економічній, екологічній, зовнішній, для яких податкова політика – тільки один із методів їх реалізації, причому непрямих [13].

Об'єктивність диференціації цілей на основні та другорядні нерідко приводить до прояву двоїстого характеру податкової політики, коли пріоритетна реалізація будь-яких цілей відбувається на шкоду іншим. Так, пріоритетна реалізація економічних цілей податкової політики за рахунок значного зниження податкового тягаря на економіку приводить до ущемлення фіскальних цілей. Ліквідація прогресивного оподаткування доходів населення сприяє реалізації економічних і фіскальних цілей на шкоду соціальним. Збільшення податкових платежів екологічної спрямованості дає змогу реалізувати екологічні та фіскальні цілі, але при цьому знижує цінову конкурентоспроможність продукції, тобто ущемляє економічні та міжнародні цілі. Таких прикладів суперечливості цілей безліч.

Залежно від цілей, що обрані пріоритетними, і відповідної форми використовують той чи інший метод податкової політики або їх сукупність.

З арсеналу сучасної світової практики можна виділити такі методи регулювання: співвідношення прямого і непрямих оподаткування; співвідношення державних і місцевих податків; галузевого податкового навантаження, перенесення навантаження з одних категорій платників податків на інші; співвідношення пропорційних та прогресивних ставок податків і ступеня їх прогресії; масштабу і спрямованості надання податкових пільг, відрахувань, знижок і вилучень з податкової бази; складу податків, об'єктів оподаткування, податкових ставок, способів обчислення податкової бази, порядку і термінів сплати податків [2].

Поставлена ціль може досягатися альтернативним або паралельним застосуванням певних методів з наданням їм відповідної спрямованості в бік підвищення або зменшення співвідношення, складу тощо. Для того, щоб зробити правильний вибір на користь того чи іншого методу, необхідно спочатку оцінити ефективність застосування кожного методу і далі на основі порівняльного аналізу аргументовано зробити цей вибір. Під час оцінки ступеня досягнення отриманих результатів заявленим цілям повинні аналізуватися не тільки дієвість самих методів, а й правильність цілей. Якщо поставлена помилкова ціль, що суперечить характеру державної податкової політики та комплексу реалізованих заходів, це може привести до негативних результатів, незважаючи на високу ефективність використовуваного окремо взятого методу.

Важливе значення під час формування податкової політики надається концепції. Під концепцією (доктриною) державної податкової політики розуміється принципове рішення щодо архітектури побудови або реформування податкової системи країни. Стратегія державної податкової політики спрямована на реалізацію перспективних цілей і рішення довгострокових завдань, пов'язаних із побудовою або реформуванням податкової системи країни в руслі виробленої концепції. Така стратегія розробляється на тривалу перспективу і є втіленням концепції державної податкової політики [14]. Для підвищення обґрунтованості і можливості бути реалізованою ця стратегія повинна бути узгоджена й ув'язана з відповідною бюджетною, економічною, соціальною, екологічною та міжнародною стратегіями країни.

Стратегія державної податкової політики в Україні визначається Президентом України, Верховною Радою України (ВРУ) та Урядом. Тактика державної податкової політики спрямована на реалізацію поточних цілей і вирішення короткострокових завдань, пов'язаних з управлінням податковою системою, трансформацією окремих її елементів в руслі виробленої стратегії. Тактика державної податкової політики визначається Урядом України, в тому числі профільними міністерствами (Міністерством фінансів) і службами

(Державною податковою і Державною митною), представницькими органами і органами місцевого самоврядування. Оскільки податок – це насамперед державний дохід, то податкова політика тотожна політиці державних доходів, які генетично зав'язані на державних видатках.

У теорії податкова політика та політика державних витрат об'єднуються одним терміном – «фіскальна політика». За влучним зауваженням Й. Шумпетера, «ніщо так ясно не відображає характер суспільства і цивілізації, як фіскальна політика, що проводиться політичним сектором цього суспільства» [9, с. 31]. Під час її формування повинна враховуватися структура видатків бюджету, а саме напрями витрачання податків, що надійшли. Фіскальна функція, що проявляється у вилученні частини доходів платників податків та їх акумулюванні у державному бюджеті, є основною функцією податків, яка реалізується через механізми фіскальної політики, заходи уряду, спрямовані на вирішення макроекономічних завдань держави шляхом зміни рівня оподаткування та державних витрат.

Важливим видається акцентування уваги на двох видах фіскальної політики: стимулюючої та стримуючої [6]. Якщо стимулююча політика спрямовується на підтримання високих темпів економічного зростання, досягнення високого рівня зайнятості, забезпечення високого рівня життя громадян шляхом зменшення податків, збільшення державних витрат, то стримуюча – проводиться з метою зниження рівня інфляції, скорочення обсягів виробництва, коли уряд підвищує податки, зменшує державні витрати, тобто стримує інвестиції. Регулюючий вплив податків на соціально-економічний розвиток проявляється в автоматичній фіскальній політиці, яка виражається в автоматичній зміні податкових надходжень до бюджетів і витрат фінансових ресурсів у результаті зміни обсягу виробництва та доходів. У період фінансово-економічної кризи доходи підприємств і фізичних осіб значно скорочуються, що автоматично приводить до скорочення податкових платежів. При цьому держава змушена здійснювати додаткові виплати населенню соціального характеру. Дані природи доходів населення діють як стабілізатори або автоматичні регулятори, покликані компенсувати зниження доходів і, отже, коливання витрат населення. Дискреційна фіскальна політика, на відміну від автоматичної, передбачає прийняття спеціальних заходів у сфері оподаткування для пом'якшення наслідків фінансово-економічної кризи. Такими заходами є додаткові державні витрати у виробничий і соціальний сектори, а також внесення змін у податкову систему. Дискреційна фіскальна політика передбачає більш широке використання регулюючих можливостей податків.

Слабким місцем державної податкової політики України є те, що на різних фазах просування рішення про реформування оподаткування у процес включаються різні державні органи, в тому числі податкові органи, групи зацікавлених людей, наприклад лобісти. Тому прийняття державних рішень у сфері податкової політики являє собою процес, що часто виглядає як конкуренція певних угруповань з різноспрямованими інтересами, які переслідують різні цілі, зокрема збільшення податкових доходів бюджету і зниження податкового навантаження для окремих категорій платників податків, що зумовлюють їх зниження. Через цю обставину зміст спочатку сформульованого рішення у сфері реалізації основних напрямів державної податкової політики може затягуватися, тобто залежати від співвідношення сил між різними соціально-політичними угрупованнями.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, аналіз функціональних і регулюючих можливостей податків приводить до висновку про подвійність цілей податкової політики України: з одного боку, цілі зумовлені необхідністю формування фінансових ресурсів держави, що відповідає сутнісним ознакам податку та зумовлює вирішення завдань вдосконалення оподаткування; з іншого – цілі пов'язані з необхідністю вирішення тактичних завдань соціально-економічної політики, тобто безпосередньо не пов'язаних з оподаткуванням. Усунення подвійного характеру, тобто формування несуперечливої державної податкової політики, є вкрай складним або нездійсненним завданням. Це той довгостроковий орієнтир, до якого має прагнути держава, розробляючи концепцію податкової політики.

Нинішня податкова політика неефективна, а її результатом є погіршення основних макроекономічних показників – це і зниження реального ВВП, і зростання безробіття та тіньової економіки. Податкова система України є однією з найскладніших у світі, що підтверджують рейтинги Світового банку.

Податкова політика в Україні в останні роки не тільки втратила динамізм якісного розвитку, а й виробляє ризики для макроекономічної стабільності. Також податкова політика не стимулює розвиток підприємництва в державі, зокрема малого та мікробізнесу. Для підвищення ефективності податкової політики України в контексті розвитку підприємництва необхідно спрощувати податкові правила ведення бізнесу, знижувати податкове навантаження на підприємництво, реалізовувати стимулюючу функцію податків та удосконалювати податкове законодавство. Це має здійснюватися, зокрема, через заміну чинного податку на прибуток податком на виведений капітал, зменшення податкових пільг, зниження ставок ПДВ та ЄСВ тощо.

Крім суттєвих зрушень у податковій політиці, доцільно удосконалювати і бюджетну політику та

домагатися їх ефективної взаємодії. Завдяки координації принципів бюджетної та податкової політик отримуємо скорочення непродуктивних витрат бюджету на державні дотації окремим галузям, зміцнення дохідної бази бюджету за рахунок удосконалення бюджетної і податкової систем, перехід до оподаткування власності (предметів розкоші тощо). Також доцільно підвищити ефективність податкового нагляду (контролю) за повнотою і своєчасністю сплати податків, оптимізувати систему державного аудиту за ефективним і цільовим використанням бюджетних коштів, посилити моніторинг за станом державного боргу тощо.

Головним пріоритетом під час формування податкової політики мають стати удосконалення податкового законодавства, зниження податкового тиску, спрощення системи справляння податків, прозорість процедур адміністрування податків, а також створення стимулів для активного розвитку підприємництва.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мазур Ю.О. Регулювання темпів економічного зростання методами податкової політики : автореф. дис. ... канд. екон. наук. Донецьк, 2008. 20 с.
2. Податкова система України : підручник / В.М. Федосов, В.М. Опарін, Г.О. П'ятаченко та ін.; за ред. В.М. Федосова. К. : Либідь, 1994. 464 с.
3. Опарін В.М., Федосов В.М., Юхименко П.І. Публічні фінанси : генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. *Фінанси України*, 2017. № 2. С. 110-128.
4. Лондар С.Л., Терещенко О.В. Фінанси : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2009. 331 с.
5. Василик О.Д. Податкова система України : навчальний посібник. Київ : Поліграфкнига, 2009. 478 с.
6. Соколовська А.М. Особливості податкової системи України та напрями її коригування. *Фінанси України*, 2013. № 9. С. 28-44.
7. Бюджетна система : підруч. / за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 624 с.
8. Податкова система України та шляхи її реформування : навч. посіб. / О.Д. Данілов, Н.П. Фліссак. К.: Парламентське видавництво, 2008. 320 с.
9. Ханафеев Ф.Ф. Аналитическое обеспечение управления налоговым потенциалом региона : теория и методология : монография. М. : Проспект, 2008. 232 с.
10. Крисоватий А., Луцик А. Податкові аспекти соціального добробуту в Україні. *Світ фінансів*, 2016. Вип. 2 (47). С. 7-17.
11. Черник, Д.Г. Размышления о налогах : монография. М. : ТОНЧУ, 2007. 256 с.
12. Майбуров И.А. Теория и история налогообложения : учеб. пособ. М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2011. 422 с.
13. Податковий менеджмент : навч. посіб. / С.В. Паранчук, Є.М. Романів, О.С. Червінська. Львів : Львівська політехніка, 2005. 76 с.
14. Курновос О.В. Удосконалення механізмів державної податкової політики в Україні : автореф. дис. канд. наук з держ. упр. Миколаїв, 2018. 20 с.

REFERENCES:

1. Mazur Yu.O. (2008) *Regulation of rates of economic growth by methods of tax policy*. kand. ekon. nauk., Donetsk, pp.20.
2. V.M. Fedosov, V.M. Oparin, H.O. P'yatachenko (1994) *Podatkova systema Ukrayiny : pidruchnyk* [The tax system of Ukraine], za red. V.M. Fedosova. K. : Lybid', pp. 464.
3. Oparin V.M., Fedosov V.M., Yukhymenko P.I. (2017) *Publichni finansy : geneza, teoretychni koliziyi ta praktychna kontseptualizatsiya* [Public Finances: Genesis, Theoretical Collisions and Practical Conceptualization]. *Finansy Ukrayiny*, № 2. pp. 110-128.
4. Londar S.L., Tereshchenko O.V. (2009) [Finance: Teach. manual Vinnytsya: New book] *Finansy : navch. posib.*, Vinnytsya : Nova knyha, pp. 331.
5. Vasylyk O.D. (2009) [Tax system of Ukraine: teach. manual] *Podatkova systema Ukrayiny : navch. posib.* K. : Polihrafknyha, pp.478.
6. Sokolov'ska A.M. (2013) [Features of the tax system of Ukraine and directions of its adjustment], *Osoblyvosti podatkovoyi systemy Ukrayiny ta napryamy yiyi koryhuvannya*. *Finansy Ukrayiny*, № 9. pp. 28-44.
7. S.I. Yuriya, V.H. Dem'yanyshyna, O.P. Kyrylenko. (2013) [Budget system: subhead]. *Byudzhethna systema : pidruch.*, Ternopil' : TNEU, 624 s.
8. O.D. Danilov, N.P. Flissak. K. (2008) [The tax system of Ukraine and the ways of its reform: teaching. manual] *Podatkova systema Ukrayiny ta shlyakhy yiyi reformuvannya : navch. posib.* : Parlament's'ke vydavnytstvo, 320 s.
9. Khanafeev F.F. (2008) [Analytical provision of management of the tax potential of the region: theory and methodology: monograph.] *Analytycheskoe obespechenye upravlenyya nalohovym potentsyalom reh-yona : teoryya y metodolohyya : monohrafyya*. M. : Prospekt, pp. 232.
10. Krysovaty A., Lutsyk A. (2016) [Tax aspects of social welfare in Ukraine] *Podatkovi aspekty sotsial'noho dobrobutu v Ukrayini*. *Svit finansiv*, № 2 (47). pp. 7-17.
11. Chernyk, D.H. (2007) [Reflections on Taxes: Monograph] *Razмышlenyya o nalohakh : monohrafyya*. M. : TONChU, pp. 256.
12. Mayburov Y.A. (2011) [Theory and tax history: teaching. manual] *Teoryya y ystoryya nalohoblozhennyya : uchebnoe posobie*. M. : YuNYTY-DANA, pp. 422.
13. S.V. Paranchuk, Ye.M. Romaniv, O.S. Chervins'ka (2005) [Tax Management: Teach. manual] *Podatkovyy menedzhment : navch. posib.*, L'viv : L'viv's'ka politekhnika, pp.76.
14. Kurnovos O.V. (2018) [Improvement of the mechanisms of state tax policy in Ukraine: author's abstract. dis Cand. state sciences exercise] *Udoskonalennyya mekhanizmv derzhavnoyi podatkovoyi polityky v Ukrayini : avtoref. dys. kand. nauk z derzh. upr.* Mykolayiv, pp.20.

Kmit Vira

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance, Money Circulation and Credit
Lviv National Ivan Franko University

Dorokhina Anna

Student
Lviv National Ivan Franko University

TAX POLICY AND FEATURES ITS FORMATION IN UKRAINE

Purpose and relevance of the theme. The Tax policy, as an integral part of economic policy, is the unified chain between other elements and is able to correct socio-economic problems, inflation processes, make an impact on the concentration of production, structural changes in Country's economy. It is quite weighty to affect the activities and behavior of taxpayers, and its deliberation and effectiveness largely determines the further development of the State and entrepreneurship in particular.

The current tax policy of Ukraine is inadequate economic conditions and the task of its development, does not reflect the specific period of the market economy and does not take into account the trends of the tax system in economically developed countries. In this connection, the task remains to ensure the formation of such a taxation system that would facilitate the development of the national economy, the formation of full market entities with simultaneous gradual solution of the problem of reducing the deficit and achieving financial stability with a further transition to economic growth.

Bringing the existing tax policy into compliance with society's social needs and prioritisation of development not only for the country's economic growth but also to ensure that the normal quality of the living standards is today Priority.

The Purpose of the study is to summarize the main approaches to the formation and implementation of tax practices in Ukraine, given its low efficiency and unfavorable for doing business.

Research Methods. The Methodological basis for research is fundamental provisions of economic science on the problems of formation of tax policy. In the process of research the traditional methods of analysis and synthesis were applied, namely the method of comparisons, qualitative and quantitative analysis, generalization. In Particular, the Monographic method is applied (in the definition of problematic theoretical-methodological and practical aspects of the tax relations); Empirical method (at the detection of tendencies of tax policy formation); Method of induction (when justifying conclusions about the economic and social consequences of the existing tax policy). Характеристика отриманих результатів.

Characteristics of the obtained results. The Content of the state tax policy is caused by socio-economic development of society, the State of economics and social sphere.

For proposals for the administration of the state agency of Civil Engineering, the Sutnist a genesis of Upravlinskoï thought, and its security instruments, was found out by the genesis of the other people in the center.

The study of the content of tax policy has allowed to distinguish the following main approaches to its interpretation as fiscal, functional, strategic and economic.

The Conducted analysis allows to assert the ambitiousness of Ukraine's tax policy purposes, its low efficiency and necessity of harmonization with budgetary policy. The Tax policy in Ukraine in recent years has not only lost the dynamism of qualitative development but also produces risks for macroeconomic stability.

The Main priority in shaping tax policy should be to improve tax legislation, reduce tax pressure, simplify tax system, prozozit tax administration procedures, and create incentives For the active development of entrepreneurship.

Practical value of the article. The Obtained results of the study allowed to form recommendations that will improve the effectiveness of tax policies. The Main priorities in the formation and implementation of tax policy should be improvement of tax legislation, reduction of tax pressure, simplification of tax system, transparency of tax administration procedures, strengthening of Supervision (control) of unfair payers, as well as incentives for active business development.